



NOTITIES ARCHEOLOGIE EN RUIMTELIJKE ORDENING

VERGUNNINGVERLENING EN HANDHAVING (versie febr. 2010)

Tonnie van de Rijdt- van de Ven

Zie voor afkortingen en begrippen de Notitie Alfabetische overzicht afkortingen en begrippen.

Wat kun je doen als

De gemeente een bouwvergunning heeft afgegeven in een gebied met archeologische waarden en aan die bouwvergunning zijn geen voorwaarden gekoppeld voor archeologisch onderzoek?.

De gemeente een sloopvergunning voor een pand geeft waaronder waarschijnlijk oudere bewoningssporen te vinden zijn en de gemeente aan de vergunning geen eisen verbindt voor nader onderzoek of behoud van die resten?

Er grondwerkzaamheden worden uitgevoerd in een archeologisch monument (AMK-terrein) zonder dat daar een vergunning voor is verleend? Of als die vergunning er wel is maar de uitvoerder zich niet houdt aan de eisen die in de vergunning staan?

Als archeologiegroep en 'hoeder' van het archeologisch belang kom je van tijd tot tijd voor dit soort situaties te staan. Wat kun je dan doen om vernietiging van het bodemarchief te voorkomen of verdere aantasting te stoppen?

DE WETTELIJKE BASIS

Het bestemmingsplan is meestal bepalend

Wat je wel of niet kunt doen is afhankelijk van het voor dat gebied geldende bestemmingsplan. Alleen voor beschermde monumenten is het bestemmingsplan niet bepalend. Op beschermde monumenten wordt later in dit hoofdstuk teruggekomen.

Een bestemmingsplan moet, voor het goed regelen van het archeologische belang 'Malta-proof' of archeologie vriendelijk zijn. In een archeologievriendelijk bestemmingsplan krijgen gebieden met een archeologische waarde een (dubbel)bestemming. De betreffende gronden zijn dan mede bestemd om de archeologische waarde in stand te houden en te beschermen. In de regels wordt die bescherming gewaarborgd door bouwregels en voorwaarden voor aanleg- sloop- en bouwvergunningen. Zie de hoofdstukken 9 en 10 in 'Verleden wordt Heden' (herziene versie 2010). Zonder een (dubbel)bestemming Waarde Archeologie en zonder daarop afgestemde regels in het bestemmingsplan kan een gemeente geen voorwaarden verbinden aan vergunningen ter bescherming van archeologische waarden. Tenminste zolang de vergunningaanvragen passen in het bestemmingsplan. Als die niet passen en voor het verlenen van een vergunning een ontheffing of projectbesluit nodig is kunnen aan het verlenen van de ontheffing of te nemen projectbesluit wel voorwaarden voor archeologische bescherming worden gesteld.

Wanneer op basis van het bestemmingsplan geen verplichting tot bescherming van archeologische waarden kan worden opgelegd kan een archeologiegroep proberen gemeente en/of de verstoorder van de grond te bewegen op vrijwillige basis mee te werken en bijvoorbeeld amateurarcheologen de ruimte geven vooraf een opgraving te doen of de werkzaamheden te begeleiden. Zie daarvoor hoofdstuk 12 in 'Verleden wordt Heden' (herziene versie 2010).

Een archeologieverordening is juridisch niet bindend voor vergunningen

Wanneer een gemeente een archeologieverordening heeft zal ook daarin staan welke eisen en voorwaarden de gemeente stelt aan vergunningen in gebieden met een archeologische waarde. Een gemeentelijke archeologieverordening biedt het kader voor het beleid en is leidend bij het opstellen van bestemmingsplannen, projectbesluiten en dergelijke. De rechten en plichten voor burgers moeten in het bestemmingsplan of projectbesluit staan. Bestemmingsplannen gaan boven een verordening

(artikel 38.2 van de Monumentenwet). Een gemeentelijke verordening biedt wel de mogelijkheid gebieden aan te wijzen als archeologisch monument.

Beschermde archeologische monumenten

Onder een monument wordt volgens art. 1b lid 1 Monumentenwet verstaan: alle vóór tenminste vijftig jaar vervaardigde zaken welke van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde. Archeologische monumenten zijn de terreinen waar dit soort zaken zich in de bodem bevinden.

De termijn van 50 jaar staat ter discussie en wordt in de toekomst mogelijk geschrapt.

Rijk, provincies en gemeenten kunnen een gebied als archeologisch monument aanwijzen en daarmee is dan, los van het bestemmingsplan, archeologische bescherming gewaarborgd. Voor alle bodemingrepen in die gebieden en wijzingen in het uiterlijk is dan een monumentenvergunning nodig.

De door het rijk als beschermd archeologische monument aangewezen gebieden zijn opgenomen in het Rijksmonumentenregister. De minister van OCW bepaalt welke monumenten daarvoor in aanmerking komen. De bescherming van die monumenten ligt vast in de Monumentenwet.

Provincies en gemeenten kunnen het aanwijzen van eigen archeologisch monumenten en de bescherming daarvan regelen via een archeologieverordening (of een erfgoedverordening).

Vergunningverlening en handhaving voor beschermde archeologische monumenten komen in het laatste deel van deze notitie aan de orde.

De Monumentenwet kent ook **beschermde stads- en dorpsgezichten**. In die gebieden is de ondergrond voor oude woonkernen haast per definitie archeologisch interessant. Beschermde stads- en dorpsgezichten kennen extra regels voor aanleg- en sloopvergunningen. Ook daar zal in het laatste deel van deze notitie op worden ingegaan.

Kijk dus, bij het beoordelen van een aanleg- sloop- of bouwvergunning altijd eerst of er sprake is van een beschermd archeologisch monument of een beschermd stads en dorps gezicht en zo niet kijk dan naar het voor het betreffende gebied geldende bestemmingsplan:

- heeft het gebied waarvoor de vergunning wordt aangevraagd een (dubbel)bestemming als Waarde Archeologie
- wat staat in de regels over het gebruik van de gronde, de mogelijkheden voor ontheffingen en de aan vergunningen en te verlenen voorwaarden?

Voor de wettelijke regelingen en handhaving daarvan bij **Toevalsvondsten** en bij **Ontgroningen** zijn afzonderlijke notitie beschikbaar.

VERGUNNINGEN

Voorwaarden bij het verlenen van een vergunning

Aan aanleg- sloop- en bouwvergunningen mogen voor gebieden met de Waarde Archeologie als voorwaarde worden gesteld:

- de verplichting een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld. of getoetst kan worden aan de beleidskaart

Een dergelijk rapport moet gelijktijdig met de aanvraag worden overlegd. Als uit het rapport blijkt dat er behoudenswaardige archeologische resten aanwezig zijn kunnen aan de vergunning zelf voorschriften verbonden worden zoals:

- o de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor monumenten in de bodem kunnen worden behouden
- o de verplichting tot het doen van een opgraving
- o de verplichting de activiteit die tot bodemverstoring leidt te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg

(art: 39 en 40 Monumentenwet, art.3.3 Wro)

Deze voorwaarden gelden niet voor bouwwerken en andere werkzaamheden die onder de voor het betreffende bestemmingsgebied geldende normen voor de onderzoeksplicht vallen.

Een vergunning mag door de gemeente worden geweigerd als niet aan deze voorwaarden kan worden voldaan. Een vergunningvrager draagt zelf de kosten van het archeologisch onderzoek en/of de te nemen maatregelen. De vergunningvrager kan zelf het bureau kiezen voor het archeologisch onderzoek, de opgraving of de begeleiding. De gemeente is bevoegd gezag en moet controleren of onderzoek, opgraving of begeleiding voldoet aan de daaraan door de gemeente gestelde eisen.

Het is de rol van archeologiegroepen te bewaken of de gemeente zich hier ook aan houdt.

- Worden er in de bouwvergunning in gebieden met archeologisch waarden verplichtingen opgenomen voor het laten uitvoeren van archeologisch vooronderzoek om de archeologische waarden vast te stellen?
- En worden er, als die waarden bekend zijn, vervolgvorwaarden gesteld voor hoe met die waarden wordt omgegaan.

Hetzelfde geldt voor sloopvergunningen en aanlegvergunningen in gebieden met een in het bestemmingsplan aangegeven archeologische waarde.

Het niet of onvoldoende stellen van voorwaarden is vaak geen onwil bij de gemeente maar onvoldoende kennis. Zo wordt bijvoorbeeld wel vooraf een archeologisch rapport gevraagd maar worden de voorwaarden in de vergunning zelf niet duidelijk benoemd. Op www.sikb.nl zijn onder archeologie/downloads modellen voor bouw- en sloopvergunningen te vinden.

NB. Bij invoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) gaan bouwvergunningen en aanleg- en sloopvergunningen op in de **omgevingsvergunning**. De teksten van de Wro zullen daar op worden aangepast. De mogelijkheid om voorwaarden aan die vergunning te verbinden verandert niet. De beoogde invoeringsdatum voor de Wabo is wordt op zijn vroegst 1-10-2010.

Extra voorwaarden voor toevalsvondsten

Indien de gemeente besluit dat op grond van de uitkomsten van het vooronderzoek er geen voorwaarden voor behoud in situ of een opgraving nodig zijn, is het verstandig in een vergunning toch bepalingen op te nemen over wat er moet gebeuren als er tijdens de werkzaamheden alsnog toevalsvondsten worden gedaan. Zie daarvoor de Notitie Toevalsvondsten.

Bezwaar en beroep

Wat kun je doen als je vindt dat de gemeente zich niet houdt aan haar eigen beleid en geen of onvoldoende eisen stelt aan sloop- bouw- en aanlegvergunningen waar dat volgens het bestemmingsplan wel nodig en mogelijk is? Belanghebbenden kunnen tegen het verlenen van die vergunning bezwaar maken. Bezwaar moet worden ingediend **binnen zes weken na het verzenden van de vergunning aan de aanvrager**. Wanneer de gemeente het bezwaar afwijst is beroep mogelijk bij de rechtbank. Bezwaar en beroep hebben geen opschortende werking. Wie wil dat sloop of bouw niet kunnen starten of moeten worden stilgelegd kan bij de rechtbank een **voorlopige voorziening** aanvragen (art. 8:81 Awb). Het aanvragen van een voorlopige voorziening kan alleen door die personen of organisaties die een bezwaar of beroep hebben ingediend. Meer informatie over deze procedures is te vinden in de Notitie Zienswijzen, beroep en bezwaar. Daar wordt ook toegelicht aan welke eisen een archeologiegroep moet voldoen om belanghebbende te zijn.

HANDHAVEN VAN DE VOORWAARDEN

Hoe heeft de gemeente toezicht en handhaving geregeld?

Het overheidsorgaan dat regels uitvaardigt en voorwaarden stelt is ook verantwoordelijk voor het handhaven daarvan (bestuursrechtelijke handhaving van het bepaalde bij of krachtens wet) Algemene wettelijke bepalingen over handhaving en toezicht op de uitvoering zijn geregeld in de Awb (hoofdstuk 5) en de Wro (art 7.1)

Handhaving is duidelijk voor bouwvoorschriften. Een daarvoor per gemeente aangewezen ambtenaar (bouwinspecteur bouw en woningtoezicht) controleert tijdens en na afloop van de bouw of er aan alle voorschriften is voldaan. Als gebouwd wordt zonder vergunning of in afwijking van de verleende vergunning kan de daarvoor aangewezen ambtenaar de bouw laten stilleggen en, bij negeren daarvan, dat zonodig strafrechtelijk afdwingen

Voor handhaving van voorschriften ter bescherming van archeologische waarden is dit nog nauwelijks geregeld. Gemeenten hebben veelal niet duidelijk benoemd welke ambtenaar belast is met het handhaven van aan vergunningen voor archeologische bescherming verbonden voorwaarden en op welke wijze die ambtenaar dat moet doen. Valt dit onder de taak van de bouwinspecteur en is die daarvoor dan deskundig en geïnstrueerd?

Met name het handhaven van aanlegvergunningen is problematisch terwijl tal van niet toegestane grondwerkzaamheden aanzienlijke schade kunnen toebrengen aan het bodemarchief. Met behulp van nieuwe technieken wordt toezicht gemakkelijker te regelen. Aan de hand van recente luchtfoto's en satellietopnamen kunnen overtredingen eenvoudig worden opgestoord, zeker als de gemeente beschikt over een GIS-bestand van de gemeentelijke archeologische waardekaart. De gemeente moet dat dan wel periodiek controleren en daarvoor moet een medewerker zijn aangewezen.

Belangengroepen doen er dus verstandig aan voor hun eigen gemeente na te gaan hoe toezicht en handhaven daar geregeld is.

Stilleggen werkzaamheden wanneer niet aan de voorwaarden in de vergunning wordt voldaan

Wanneer de vergunninghouder zich niet aan de voorschriften houdt kan de burgemeester van de gemeente de werkzaamheden stilleggen (artikel 100 Woningwet). Dit kan dus alleen als aan de bouw- sloop- of aanlegvergunning voorschriften voor archeologie zijn verbonden en die voorschriften niet zijn opgevolgd.

Bestuursdwang

In geval dat de vergunninghouder de werkzaamheden niet stil legt kan de gemeente bestuursdwang toepassen (afd. 5.3, awb). Dat houdt in: het door feitelijk handelen door of vanwege een bestuursorgaan optreden tegen hetgeen in strijd is met bij of krachtens wettelijk voorschrift gestelde verplichtingen is of wordt gedaan, gehouden of nagelaten. Daarnaast biedt artikel 5:24 van de Algemene wet bestuursrecht een algemene grondslag om de werkzaamheden stil te (doen) leggen (bestuursdwang), wanneer in strijd wordt gehandeld met enig wettelijk voorschrift of verplichting. De overtreder is de kosten verbonden aan de toepassing van bestuursdwang verschuldigd, tenzij de kosten redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoren te komen.

Dwangsom

In plaats van bestuursdwang kan een dwangsom worden opgelegd om verdere overtreding of herhaling te voorkomen (afd 5.4 Awb).

Een verzoek tot handhaving doen bij de gemeente

Een ieder die vindt dat een gemeente in een bepaalde situatie onterecht niet handhaaft kan een schriftelijk verzoek naar de gemeente (het bevoegd gezag) sturen om in een. in dat verzoek omschreven situatie, handhavend op te treden. De gemeente is verplicht op dat verzoek te reageren. Na ontvangst van het verzoek zal de gemeente nagaan of er inderdaad rechtsregels of (vergunning)voorschriften worden overtreden. Is dat het geval dan kan de gemeente overgaan tot het intrekken van een vergunning en zonodig het toepassen van bestuursdwang of het opleggen van een dwangsom.

Wanneer de gemeente als bevoegd gezag weigert te handhaven of geen besluit neemt kan bezwaar worden gemaakt bij de gemeente en als eventuele volgende stap in beroep worden gegaan bij de rechtbank. Een bezwaarschrift bij weigering om te handhaven moet zes weken na dat besluit worden ingediend en die zes weken gelden ook voor een beroep bij afwijzen van dat bewaar (art 6.7 Awb). Het maken van bezwaar of in beroep gaan als de gemeente niet tijdig een besluit neemt, is niet aan een termijn gebonden. De Awb stelt acht weken als algemene norm, tenzij de termijn wettelijk anders

is geregeld. Een bezwaar of beroep kan niet-ontvankelijk worden verklaard als het beroep onredelijk laat is ingediend (art. 6.12 Awb).

Zie verder de Notitie Zienswijzen, bezwaar en beroep.

Een verzoek tot handhaven kan ook zijn een verzoek voor het toepassen van bestuursdwang voor het stilleggen van de werkzaamheden. Ook dit kan door een ieder worden aangevraagd bij het bevoegd gezag en heeft niets te maken met het aanvragen van een voorlopige voorziening.

Een aantal gemeenten heeft een eigen meldpunt voor klachten en handhavingverzoeken. Informatie daarover is te vinden in de gemeentegids of een gemeentelijke website.

Kort geding

In urgente zaken kunnen belangenbehartigers eventueel kiezen voor een kort geding waarbij de partij die de schade veroorzaakt of dreigt te veroorzaken als partij voor de rechter wordt gedaagd. Als het moet kan bij een kort geding al binnen een paar dagen een uitspraak van de rechter beschikbaar zijn. Een kort geding is een civielrechtelijke procedure en daarvoor moet men zich wenden tot de burgerlijke rechter.

Er zitten grote nadelen aan een kort geding. Een belanghebbende kan zo'n procedure niet zelf voeren, zoals dat bij een beroep tegen een weigering van de overheid wel mogelijk is. Er moet een advocaat worden ingeschakeld en een eenmaal gestarte procedure kan doorlopen naar beroep bij het Hof en cassatie bij de Hoge Raad, met alle kosten van dien.

Een kortgeding is alleen kansrijk als er overduidelijk overtredingen zijn begaan en de aanvrager van het kort geding kan bewijzen dat er sprake is van aantoonbaar schade. Voor een besluit tot een kort geding moeten belangengroepen daarom vooraf eerst een ter zake kundige advocaat raadplegen over de haalbaarheid van een kortgeding en de mogelijke kosten daarvan.

BESCHERMDE ARCHEOLOGISCHE MONUMENTEN

Voor beschermde archeologische monumenten is niet het bestemmingsplan bepalend maar de monumentenwet of de provinciale of gemeentelijke verordeningen.

Het kan dan gaan om:

- beschermde rijksmonumenten
- provinciale of gemeentelijke monumenten.

Lang niet alle archeologische monumenten, gebieden met bekende archeologische waarden, zijn hierdoor beschermd. Er blijft een grote groep monumenten dat hierbuiten valt.

Alle bekende archeologische monumenten zijn te vinden op de Archeologische Monumentenkaart (AMK). Deze is via de Kennisinfrastructuur Cultuurhistorie (www.kich.nl) te raadplegen.

Provinciale en gemeentelijke monumenten zijn daarop niet af te lezen. Daarvoor moet men de archeologische waardenkaarten per provincie of gemeente raadplegen. Die kaarten zijn veelal opgenomen in Cultuurhistorische Waardekaart of een Erfgoedkaart en te vinden op de website van provincie of gemeente.

Beschermde rijksmonumenten

Aanwijzing tot beschermd rijksmonument

De ministers van OCW en VROM beslissen over de aanwijzing van een gebied tot archeologisch monument. De mogelijkheid voor het door een ieder aanvragen van een beschermd status als rijksmonument is niet meer mogelijk (Beleidsregel aanwijzing beschermde monumenten 2009). De minister kan, na de Raad van Cultuur gehoord te hebben, een aanwijzingsprogramma vaststellen. De minister een archeologisch monument aanwijzen als beschermd monument, indien

- a. het monument is opgenomen in een aanwijzingsprogramma, of
- b. het monument
 1. vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde kan worden aangemerkt als een nationaal of internationaal erkend monument, en
 2. een wezenlijke lacune opvult in het geheel van de beschermde archeologische monumenten.

Monumentenvergunning voor rijksmonumenten

Voor alle grondwerkzaamheden op en/of wijzigingen in het uiterlijk van een beschermd archeologisch monument is vooraf toestemming van de RCE vereist. Zie voor het vragen van die toestemming en de daarbij geldende voorwaarden:

<http://www.cultureelerfgoed.nl/werken/wetten-en-regels/vergunningen/aanvraagprocedure-monumentenvergunning-archeologisch-erfgoed>

Een gemeente mag geen sloop- of bouwvergunning geven indien een monumentenvergunning is vereist en deze (nog) niet is verleend.

Toezicht en handhaving voor rijksmonumenten

De RCE ziet toe op de handhaving en kan, wanneer het om een overtreding, gaat de werkzaamheden direct stil laten leggen (art. 11 en art 62 Monumentenwet). Wie een beschermd monument vernielt of beschadigt begaat een overtreding en wie dat opzettelijk doet begaat een misdrijf. Zowel bij een overtreding als bij een misdrijf kan daarom ook een melding bij politie of justitie worden gedaan, er start dan een strafrechtelijke procedure. In de praktijk blijkt dat politie en justitie weinig prioriteit geven aan deze meldingen waardoor dit instrument niet erg effectief is.

Melden grondwerkzaamheden zonder of in afwijking van een vergunning

Wie grondwerkzaamheden waarneemt op deze monumenten en er is geen vergunning of twijfel over die vergunning neemt daarover zo spoedig mogelijk en bij voorkeur rechtstreeks contact op met de RCE. Contactpersonen en telefoonnummers zijn te vinden op:

http://www.cultureelerfgoed.nl/sites/default/files/documenten/Organogram/Overzicht_medewerkers_riegioservice.pdf

Controles door Erfgoedinspectie

In 2009 is de Erfgoedinspectie gestart met het inspecteren van beschermde archeologische monumenten en gaat na of het archeologisch monument niet beschadigd of vernield is, en of het niet zonder, of in afwijking van een vergunning is verstoord of gewijzigd. Ook wordt bekeken of het monument niet wordt gebruikt op een manier die het monument ontsiert, of in gevaar brengt. In goed overleg met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed worden dergelijke constatering onder de aandacht gebracht van de desbetreffende overheden of de eigenaren.

Provinciale en gemeentelijk monumenten

Aanwijzing tot monument

Een provincie en gemeenten kunnen zelf gebieden als archeologisch monument aanwijzen. De bevoegdheid daarvoor en de procedures worden vastgelegd in een provinciale respectievelijk gemeentelijke verordening.

Niet alle provincies wijzen zelf gebieden aan als archeologisch monument of als. Ze maken wel gebruik van de mogelijkheid voor het aanwijzen van attentiegebieden. Dat zijn gebieden van provinciaal belang en op basis daarvan kan de provincie aanwijzingen geven aan gemeenten. (Zie daarvoor hoofdstuk 2 in Verleden wordt Heden, herziene versie 2010).

Veel gemeenten kennen evenmin eigen archeologische monumenten. Dat zal hopelijk, nu gemeenten hun eigen archeologische potentie beter in kaart aan het brengen zijn, gaan verbeteren.

Monumentenvergunning

Voor grondwerkzaamheden op provinciale of gemeentelijke monumenten is altijd vooraf een vergunning nodig. Er zijn geen of slechts heel beperkte ontheffingen mogelijk. De voorwaarden voor het verlenen van een vergunning staan in de archeologieverordening en die gaan in dit geval boven de regels in het bestemmingsplan.

Toezicht en handhaving

Provincie cq gemeente moeten regelen hoe en door wie toezicht plaatsvindt.

Melden grondwerkzaamheden zonder of in afwijking van een vergunning

Veel provincies en gemeenten hebben een meldpunt voor dit soort zaken. Dit soort meldpunten is per provincie op te zoeken op de provinciale internetsite. Op de gemeentelijke internetsites is te vinden of een gemeente zo'n meldpunt heeft. Wanneer dat niet aanwezig is kan een archeologiegroep meldingen doorgeven bij de afdeling of ambtenaar voor monumenten/archeologie of direct aan B&W. Ook de provincie en gemeente kunnen als er sprake is van een overtreding of het niet voldoen aan de voorwaarden, de werkzaamheden direct stil laten leggen.

NIET BESCHERMDE ARCHEOLOGISCHE MONUMENTEN

Voor gebieden met bekende archeologische waarde (AMK-terreinen, gebieden op de AMK met een archeologische waarden) die niet in het rijksregister van beschermde monumenten staan en die niet als provinciaal of gemeentelijk monument zijn aangewezen, moet bescherming via het bestemmingsplan worden geregeld. Het is dus zaak dat die gebieden volledig en juist in de doeleindenomschrijving en verbeelding (plankaart) zijn opgenomen en de planregels daarop zijn afgestemd. Op dit soort gebieden zal vaak de ondergrens voor de verplichting tot archeologisch onderzoek lager dan 100 m² zijn. Dat is een beleidskeuze van de gemeente, en geen verplichting. Voor bewaking van de te verlenen vergunningen en handhaving daarvan gelden dezelfde procedures zoals al eerder in deze notitie is beschreven.

BESCHERMDE DORPS- EN STADGEZICHTEN

De minister van OCW en van VROM kunnen op basis van artikel 34 van de Monumentenwet gebieden aanwijzen als beschermd stads- en dorpsgezicht. Het gaat dan om 'groepen van onroerende zaken die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel hun wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde en in welke groepen zich een of meer monumenten bevinden.

De aanwijzing tot beschermd stads- of dorpsgezicht of de intrekking daarvan wordt gepubliceerd in de Staatscourant en gaat in op de dag van publicatie.

Op www.kich.nl zijn de beschermde stads- en dorpsgezichten op te zoeken.

In deze gebieden is voor grondwerkzaamheden of het geheel of gedeeltelijk afbreken van bouwwerken altijd een door burgemeester en wethouders af te geven schriftelijke sloopvergunning vereist. Aan die sloopvergunning kunnen voorwaarden worden verbonden zoals de verplichting een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van de bodem onder het af te breken bouwwerk naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is vastgesteld. Aan de sloopvergunning zelf kunnen in het belang van de archeologische monumentenzorg voorwaarden worden verbonden voor de wijze van slopen (art. 37 Monumentenwet).

Een gemeente kan voor een beschermd stads- en dorpsgezicht een aanlegvergunning aanhouden als voor dat gebied nog geen ter bescherming daarvan strekkend bestemmingsplan of beheersverordening geldt (art. 3.18, lid 5 Wro). Die aanlegvergunning mag wel worden verleend als de werkzaamheden niet in strijd zijn met de beoogde bescherming. Burgemeester en wethouders moeten voor het verlenen van een dergelijke aanlegvergunning de RCE horen (art. 3.18, lid 7 Wro).

Provincie en gemeenten kunnen ook zelf gebieden aanwijzen als bouwkundige en/of historische beschermde gebieden. De procedure voor het aanwijzen gebieden en de voor die gebieden geldende regelingen worden in een provinciale of gemeentelijke verordening geregeld

Meer informatie

Hoofdstukken 9 en 10 in 'Verleden wordt Heden' (herziene versie 2010) voor bestemmingplannen, regels en vergunningen.

Notitie Zienswijzen, bezwaar en beroep